

• ANALİZ

Güncel Eğilimleriyle Dünyada ve Türkiye’de Gri Boşanma

Cenk Beyaz, Beyza Ekici

GÜNCEL EĞİLMLERİYLE DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE GRİ BOŞANMA

CENK BEYAZ
BEYZA EKİCİ

COPYRIGHT © 2026

Bu yayının tüm hakları Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları (SETA) Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Bu yayındaki fikirler tamamen yazarına aittir ve SETA Vakfı'nın yayın politikasını yansıtmayabilir.

ISBN: 978-625-5703-68-2

Editörya: Ebrar Üzümcü, Berrin Afacan, Mustafa Said İşeri
Mizanpaj: Said Demirtaş

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43
Eyüpsultan 34050 İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 410
Washington D.C., 20036 USA
Tel: 202 223 98 85 | Faks: 202 223 60 99
www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Berlin

Kronenstraße 1, 10117 Berlin GERMANY
berlin@setav.org

SETA | Brüksel

Avenue des Arts 6, 1000 Bruxelles BELGIUM
Tel: +32 2 313 39 41

İÇİNDEKİLER

ÖZET | 7

GİRİŞ | 8

BOŞANMA NEDENLERİ VE GRİ BOŞANMA | 9

Ana Hatlarıyla Boşanma ve Nedenleri | 9

Gri Boşanma | 11

ULUSLARARASI GÖRÜNÜMÜYLE BOŞANMA VE GRİ BOŞANMA ORANLARI | 13

ABD'de Gri Boşanma | 13

AB Ülkelerinde Gri Boşanma | 15

TÜRKİYE'DE BOŞANMANIN GÖRÜNÜMÜ VE GRİ BOŞANMA ORANLARI | 18

SONUÇ VE ÖNERİLER | 22

Bu analizde, boşanma olgusunun temel dinamikleri incelenmekte ve son yıllarda artan özel bir alan olarak “gri boşanma” kavramının ulusal ve uluslararası eğilimleri ele alınmaktadır.

ÖZET

Bu analizde, boşanma olgusunun temel dinamikleri incelenmekte ve son yıllarda artan özel bir alan olarak “gri boşanma” kavramının ulusal ve uluslararası eğilimleri ele alınmaktadır. 50 yaş ve üzerinde olanların boşanma süreçleri için kullanılan gri boşanma kavramı oran olarak Türkiye’de anlamlı bir yükseliş seyrini sürdürmektedir. 2001’de tüm boşananlar içindeki bu oran kadınlar için yüzde 6,8 ve erkekler için yüzde 11,7 iken 2025 verilerine göre ise kadınlar için yüzde 11,4 ve erkekler için ise yüzde 19,7 seviyelerine ulaşmıştır. Yükselen eğilimin daha iyi anlaşılmasını hedefleyen bu analizde, orta yaş ve üzeri yetişkinlerde giderek artan boşanma eğilimlerinin nedenleri ortaya koyulmakta ve bu sürecin ekonomik, psikolojik ve sosyolojik sonuçları değerlendirilmektedir. Türkiye ve dünya örnekleri üzerinden yapılan değerlendirmeler, gri boşanmanın küresel ölçekteki yaygınlığını da görünür kılmaktadır.

Bu analiz yalnızca konuya ilişkin durum tespitiyle sınırlı kalmayıp gelecekteki politika ve hizmetlerin tasarlanması ve uygulanmasına yönelik rehberlik sağlamayı da amaçlamaktadır. Bu doğrultuda genç ve yaşlı nüfus arasındaki farklı dinamikler, sosyal destek sistemleri ve ekonomik kaynakların gri boşanma üzerindeki etkileri de dikkate alınarak bütüncül bir perspektif sunulmaktadır.

GİRİŞ

Aile, çoğu durumda aynı çatı altında birlikte yaşayan, gelirlerini paylaşan, evlilik ve kan bağlarıyla birbirlerine bağlı bireylerin oluşturduğu yasal, toplumsal ve ekonomik bir kurumdur. Ailenin güçlü ve dirençli olması, korunması ve desteklenmesi için başta bireyler ve devletler olmak üzere sivil toplum kuruluşları da amaçları çerçevesinde eylemler ve faaliyetlerde bulunmaktadır. Türkiye’de nüfusun diri tutulması ve ailenin korunup güçlendirilmesi maksatlarıyla ilk olarak 2025 yılının “Aile Yılı” ve beraberinde 2026-2035 döneminin “Aile ve Nüfus 10 Yılı” olarak ilan edilmesi ve bu bağlamda bir vizyon belgesi ile ailenin geleceğine verilen önem ön plana çıkmaktadır.

Zaman geçtikçe, toplumsal yapılar dönüştükçe ve sosyalleşme süreçleri bağlamında dünyaya daha fazla bağlanıldıkça ailenin yapısı da değişmektedir. Toplumsal değişimlerle birlikte evliliğe yönelik bakışın ve bu doğrultuda evliliğe atfedilen anlamın değişmesi, evlilik dışı birlikte yaşama (*cohabitation*) deneyimlerinin ortaya çıkması, ekonomik faktörler, aile içi iletişim ve duygusal doyumun da daha fazla ön plana çıkmasına neden olmuştur.

Evlilik birlikteliği ile başlayan aile kurma süreci; çocukların dünyaya gelmesi, evden ayrılmaları, emeklilik dönemleri ve ölümler ile farklı kırılma anlarından geçmektedir. Kadın ve erkeğin bu birliktelik içerisinde zaman zaman yaşanan

çatışma ve problemlere çözüm bulamamaları, bulunan çözümlerin ise kısa vadeli olması, evlilik içi dinamiklerin bozulması, dışarıdan olumsuz müdahaleler gibi pek çok faktör boşanmalara sebep olmaktadır.

Farklı sebeplerle ortaya çıkan boşanmalardaki en önemli hususlardan biri de boşanma yaşlarıdır. Veriler, evliliğin ilk dönemlerinde dolayısıyla erken yaşlardaki boşanmaların daha fazla olduğunu söylemekle birlikte son yıllarda “gri boşanma” (*gray divorce*) adı verilen 50 yaş üstündekilerin boşanma eğilimlerinin arttığını da göstermektedir.

Bu noktada gri boşanmaların nedenlerini ortaya koymak ve sürecin ekonomik, psikolojik ve sosyolojik sonuçlarını değerlendirilmek gerekmektedir. Türkiye ve dünya örnekleri üzerinden yapılan değerlendirmeler sonrasında konuyla ilgili gelecekteki politika ve hizmetlerin tasarlanması ve uygulanmasına yönelik rehberlik sağlamak da mümkün olabilecektir.

BOŞANMA NEDENLERİ VE GRİ BOŞANMA

Bu bölümde boşanma ve nedenleri ana hatlarıyla ele alındıktan sonra gri boşanma konusu incelenmektedir.

ANA HATLARIYLA BOŞANMA VE NEDENLERİ

Birçok kaynakta kültürel farklılıkların evlilik süresini azalttığı ve boşanma riskini artırdığı, farklı kültürel değerlerin aile birliğinin devamını etkilediği belirtilmektedir. Hukuki açıdan ise toplumsal düzeni sarsan aldatma, zina, her türlü şiddet, hayata kast veya haysiyetsiz hayat sürme gibi durumlar, evlilik birliğinin temelden sarsılması olarak görülmekte ve bu türden olumsuz durumlar boşanma nedeni olarak sayılmaktadır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) iş birliğiyle gerçekleştirilen ve 2021’de yayımlanan Türkiye Aile Yapısı Araştırması (TAYA) (Tablo 1) verilerine göre boşanmanın nedenlerine bakıldığında yüzde 32,2 ile sorumsuz ve ilgisiz davranma en yüksek orana sahiptir. Bunu takiben yüzde 14,1 ile aldatma, yüzde 9,8 ile evin ekonomik olarak geçimini sağlayamama, yüzde 8,1 ile dayak/kötü muamele ve yüzde 8 ile aile büyüklerinin aile içi ilişkilere karışması ilk beş nedeni oluşturmaktadır.

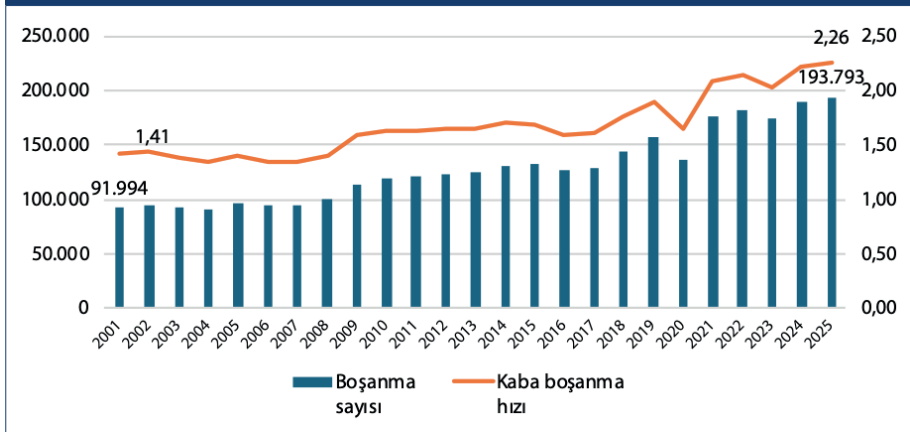
Bu çerçevede boşanmanın sebepleri bireylerin kişisel özellikleri ve ilişki dinamiğinden kaynaklanan faktörler ile toplumsal yapıya bağlı olmak üzere iki ana kategoriye ayrılmaktadır. Bireysel boyutta sorumsuz tutumlar, aldatma ve şiddet gibi davranış biçimleri belirleyici olurken toplumsal düzeyde ise ekonomik koşullar, kültürel normlar ve aile büyüklerinin evlilik üzerindeki etkileri gibi yapısal faktörler boşanma sürecini şekillendiren önemli nedenler arasında bulunmaktadır.

TABLO 1. TÜRKİYE'DE BOŞANMA NEDENLERİNİN ORANLARI (2021, YÜZDE)

Nedenler	Oran
Sorumsuz ve ilgisiz davranma	32,2
Aldatma	14,1
Evin ekonomik olarak geçimini sağlayamama	9,8
Dayak/kötü muamele	8,1
Aile büyüklerinin aile içi ilişkilere karışması	8,0
İçki	5,1
Evi terk etme	2,8
Aile büyüklerine karşı saygısız davranma	2,4
Hakaret ve küfürlü konuşma	2,2
Ruhsal bozukluk/lar	2,2
Ailenin ekonomik durumunun bozulması (iflas vb.)	2,1
Kıskançlık	1,7
Kumar	1,1
Madde bağımlılığı	1,1
Çocuk olmaması	1,1
Diğer	6,0

Kaynak: "Türkiye Aile Yapısı Araştırması – 2021", TÜİK, 1 Nisan 2022, erişim 28 Haziran 2026, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Türkiye-Aile-Yapisi-Arastirmasi-2021-45813>.

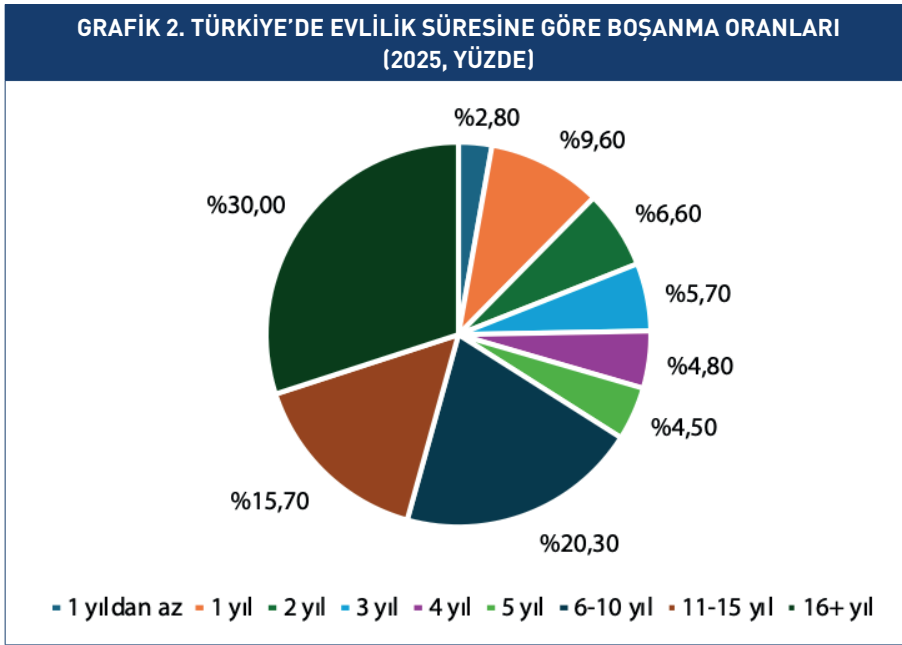
Boşanmanın önündeki hukuki engellerin kalkması, boşanma söyleminin eskiye kıyasla sıradan hale gelip normal karşılanıyor oluşu, aile ve evliliğe dair geleneksel normların bu çerçevede dönüşmesi boşanmayı kolaylaştıran unsurlar olarak Türkiye’de boşanma sayısı ve kaba boşanma hızı gibi göstergelerde oransal bir artışı da beraberinde getirmektedir (Grafik 1).

GRAFİK 1. TÜRKİYE’DE BOŞANMA SAYISI VE KABA BOŞANMA HIZI (2001-2025)

Kaynak: "Evlendirme ve Boşanma İstatistikleri 2025", TÜİK, 24 Şubat 2026, erişim 28 Haziran 2026, <https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/58165>.

TÜİK verilerine göre 2001'de binde 1,41 olan kaba boşanma hızı 2025 itibarıyla binde 2,26 ile son yılların en yüksek oranına ulaşmıştır. Grafik 1'de görüldüğü üzere 2001'de 91 bin 994 olan toplam boşanma sayısı 2025'e gelindiğinde 193 bin 793'e yükselmiştir.

2025'teki boşanmaların yüzde 34'ü evliliğin ilk 5 yılı içerisinde, yüzde 30'u ise 16 yıl ve üzeri süreye sahip evliliklerde meydana gelmiştir (Grafik 2). Veriler, uzun süreli evliliklerin sonlanması olan ileri yaştaki boşanmaların hem boşanma sürecinin hukuki olarak kolaylaşması hem de toplumda boşanmaya yönelik algıların değişimi ile toplam boşanmalarda büyük bir orana tekabül ettiğini göstermektedir.

Kaynak: "Evlenme ve Boşanma İstatistikleri 2025".

GRİ BOŞANMA

Son yıllarda özellikle 50 yaş ve üzeri yetişkinler arasında boşanma oranlarının belirgin biçimde artması, gri boşanma olarak adlandırılan olguyu ön plana çıkarmıştır.

Gri boşanma, orta yaş ve üzeri yetişkinlerde uzun süreli evliliklerin sonlanması olarak tanımlanmaktadır. Gri boşanma, genel boşanma olgusunun yaşa bağlı bir alt türü olarak ilgili bilimsel literatürde kendine ayrı bir yer edinmiştir. Bu olgunun kapsamı, son yıllarda dünya genelinde gözlemlenen toplumsal değişimler ve demografik faktörlerle yakından ilişkilidir. Gri boşanmanın temel kapsamını oluşturan faktör ise sağlık alanındaki gelişmelerle birlikte bireylerin beklenen ve gerçekleşen yaşam sürelerinin uzaması ve refah düzeylerinin artmasıdır. Bu

Yapılan araştırmalar, gri boşanmanın ekonomik ve psikolojik refah üzerinde olumsuz etkiler doğurduğunu ve sosyal destek mekanizmalarının bu süreçte kritik bir rol oynadığını göstermektedir.

gelişmeler, bireyleri hayatlarının ilerleyen dönemlerini daha “bağımsız” değerlendirmeye yöneltilmiştir. İleri yaşlarda da insanlar hayatlarını yeniden planlamakta ve mutsuz evliliklere katlanma eğiliminden kaçmaya çalışmaktadır. Uzun bir yaşam perspektifi, doyurucu olmayan evliliklerden ayrılarak yeni bir yöne gitme düşüncesini daha makul kılmaktadır. Bununla birlikte boşanmanın toplumsal kabulünün artması ve hukuki olarak kolaylaşması da bu oranların artışına sebep olarak gösterilebilir. Özellikle Batı toplumlarında ve gelişmiş olarak tarif edilen ülkelerde nüfusun yaşlanmasına paralel olarak artış eğilimi gösteren gri boşanma olgusu kavramsal açıdan da ön plana çıkmaktadır.

Yapılan araştırmalar, gri boşanmanın ekonomik ve psikolojik refah üzerinde olumsuz etkiler doğurduğunu ve sosyal destek mekanizmalarının bu süreçte kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Mevcut literatürde gri boşanma kavramı, yaşlı bireyler üzerindeki uzun vadeli ekonomik etkileri ve yaşam düzenlemelerine yansımaları bağlamında incelenmektedir. Çalışmalar, gri boşanma oranının dünya çapında 1990’dan bu yana iki katına çıktığını ve bu durumun özellikle kadınlar için yaşam koşulları ve ekonomik birikimlerinde önemli ve kalıcı düşüslere yol açtığını göstermektedir. Bu finansal kayıplar zaman içerisinde çoğunlukla toparlanmamakta ve boşanmanın kronik bir ekonomik zorlanma olarak devam ettiği görülmektedir.¹

Boşanma sonrası yeniden eş sahibi olma (evlenme) olasılığında özellikle kadınlar için ekonomik toparlanma söz konusu olsa da yaşlı yetişkinlerin büyük bir kısmının bu yolu tercih etmemesi, genel nüfusun uzun süreli olarak ekonomik açıdan dezavantajlı olma riskini görünür kılmaktadır. Ayrıca koronavirüs (Covid-19) salgınının başlangıcında genel boşanma oranlarına paralel bir şekilde gri boşanma oranının da bir miktar düştüğü ancak 65 yaş ve üzeri grupta bu oranın neredeyse sabit kaldığı görülmektedir.² Küresel salgının başlamasıyla birlikte gri boşanma oranlarında belirgin bir düşüş (2019’da binde 9,62 iken 2021’de binde 9,12’ye gerileme) yaşanmıştır. Bu düşüş 50-64 yaş grubunda istatistiksel olarak anlamlı bir azalma şeklinde açığa çıkarken 65 yaş ve üstü gruba ait oranlarda ise durağanlaşmıştır. Bu durum küresel salgının meydana getirdiği fiziksel izolasyon, mahkemelere erişimdeki zorluklar ve boşanma sürecini başlatmanın pratik zorlukları ile açıklanmaktadır. Ayrıca bazı ileri yaştaki çiftlerin küresel salgın döneminde ilişki kalitelerinin sabit kaldığı veya iyileştiği görülmüştür.³

¹ I-Fen Lin ve Susan L. Brown, “The Economic Consequences of Gray Divorce for Women and Men”, *The Journals of Gerontology: Series B* 76, sayı 10 (2021): 2073-2085.

² Lin ve Brown, “The Economic Consequences of Gray Divorce for Women and Men”, 2073-2085.

³ Susan L. Brown, I-Fen Lin ve Christopher A. Julian, “Gray Divorce During the COVID-19 Pandemic”, *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci* 79, sayı 2 (2024): 1-6.

Öte yandan gri boşanma özellikle kadınlar için finansal açıdan çok daha yıkıcı neticelere yol açmaktadır. Boşanma sonrasında kadınların yaşam standartlarında ortalama yüzde 45'lik düşüş yaşanırken erkeklerde bu düşüş yüzde 21 düzeyindedir. Toplam servet açısından ise her iki cinsiyet de boşanma sonrası varlıklarının yaklaşık olarak yüzde 50'sini kaybetmektedir. Bu ekonomik kayıplar kısa süreli bir krizden ziyade zaman içinde iyileşme göstermeyen kronik bir ekonomik zorluğa dönüşmektedir. İleri yaştaki bireylerin iş gücüne yeniden katılma veya kayıplarını telafi etme süreleri kısıtlı olduğundan gri boşanma ciddi bir yoksulluk riski doğurmaktadır.⁴

Kısaca gri boşanma, ileri yaştaki evliliklerin yasal olarak sonlanması anlamının ötesinde küresel çapta artan doğuşta beklenen yaşam süreleri ve bireysel özgürlük beklentileri gibi makro sosyal değişimlerin bir sonucu olarak ortaya çıkan, kapsamı giderek genişleyen ve akademik ilginin odak noktası haline gelen bir olgudur. Akademik ilginin yanı sıra devletler için önleyici politika üretiminin de zorunlu hale geldiği bir sosyal sorundur.

Bu kavramsal çerçevenin izahının ardından analizin ilerleyen bölümlerinde elde edilebilen veriler eşliğinde boşanma ve gri boşanmanın dünyada ve Türkiye'deki geçmiş ve güncel durumları ele alınarak boşanma ve gri boşanmanın azalmasına ve sorunların çözümüne ilişkin politika önerileri vurgulanmaktadır.

ULUSLARARASI GÖRÜNÜMÜYLE BOŞANMA VE GRİ BOŞANMA ORANLARI

Bu bölümde ABD ve Avrupa Birliği (AB) ülkelerindeki gri boşanma oranları incelenmektedir.

ABD'DE GRİ BOŞANMA

Dünya genelinde gri boşanma konusu ABD'de yapılan çalışmalarda daha fazla gündeme gelmektedir. 1970'ten 1990'a kadar gri boşanma oranları oldukça düşük bir seviyede ve çok sınırlı bir artış sergilemiştir. 1990'larda 50 yaşın üzerinde her bin evli kişiden 4,9'u boşanırken 2010'a gelindiğinde bu oran bin kişide 10,1'e kadar yükselmiştir.⁵ 1990-2010 arasında 2 katının üzerine çıkan gri boşanmaların 1990'da yüzde 8'i 50 yaş ve üzeri bireylerde görülürken bu oranlar 2010'da yüzde 27'ye ve 2019'da ise yüzde 36'ya kadar yükselmiştir.⁶

Yaş gruplarına göre incelendiğinde ise iki farklı eğilim göze çarpmaktadır: 50-64 yaş arası orta yaşlı yetişkinlerde boşanma oranı 2010'dan sonra durağan-

4 Lin ve Brown "The Economic Consequences of Gray Divorce for Women and Men", 2073-2085.

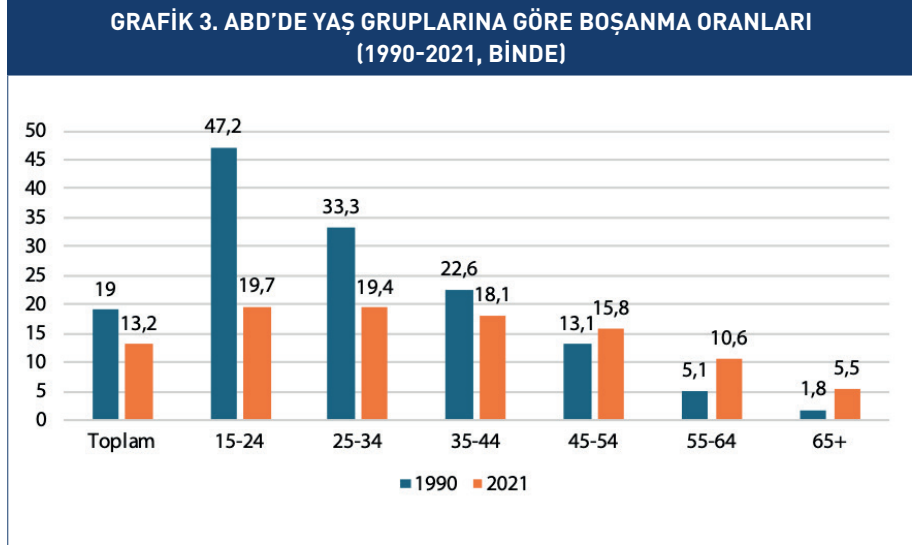
5 Susan L. Brown ve I-Fen Lin "The Gray Divorce Revolution: Rising Divorce among Middle-Aged and Older Adults, 1990-2010", *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci* 67, sayı 6 (2012): 731-741.

6 Susan L. Brown ve I-Fen Lin, "The Graying of Divorce: A Half Century of Change", *Journals of Gerontology: Social Sciences* cite as: *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci* 77, sayı 9 (2022): 1710-1720.

laşarak hafif bir düşüş eğilimi gösterirken 65 yaş ve üzeri yetişkinlerde boşanma oranları hızla artmaya devam etmektedir. ABD'deki bu artışın sebebi olarak İkinci Dünya Savaşı sonrası nüfus patlaması olarak nitelendirilen “bebek patlaması” (*baby boomers*) kuşağının yaşlanması gösterilmektedir.⁷

Böylelikle 2023'te 1,8 milyondan fazla insanın boşandığı ABD'deki boşanma eğilimleri gençlerde düşüş, yaşlılarda artış şeklinde görünür olmaktadır. Evli her bin kadın başına düşen boşanma sayısı 1980'de binde 22,6 iken bu sayı 2008'de binde 20,5'e ve en güncel olarak binde 14,4'e kadar gerilemiştir. Bunda en temel etken evliliklerin yeterli düzeyde artmıyor oluşudur. 50 ve üzeri yaşa sahip bireylerde ise boşanmalar her geçen yıl artmaktadır. Öyle ki ABD'deki her 3 boşanmadan 1'inin gri boşanma olduğu ifade edilmektedir.⁸

ABD'de 1990-2021 arasında boşanma oranlarında yaş gruplarına göre oldukça belirgin ve zıt yönlü değişimler yaşanmıştır. 1990'da 15-24 ve 25-34 gibi genç yaş gruplarında boşanma oranları zirvedeyken (sırasıyla 47,2 ve 33,3) 2021'e gelindiğinde bu genç yaş gruplarının boşanma oranlarında çok keskin bir düşüş gerçekleşmiştir. Buna karşın 45-54, 55-64, 65 ve ileri yaş gruplarında boşanma oranları 1990'dan 2021'e kadar istikrarlı bir şekilde artış göstermiş ve gri boşanma olarak adlandırılan bu eğilim dikkat çekici hale gelmiştir (Grafik 3).

Kaynak: Krista K. Westrick-Payne ve I-Fen Lin, “Age Variation in the Divorce Rate, 1990 & 2021”, National Center for Family & Marriage Research [NCFMR] Family Profile No. 16, 2023, erişim tarihi 21 Haziran 2026, <https://doi.org/10.25035/ncfmr/fp-23-16>.

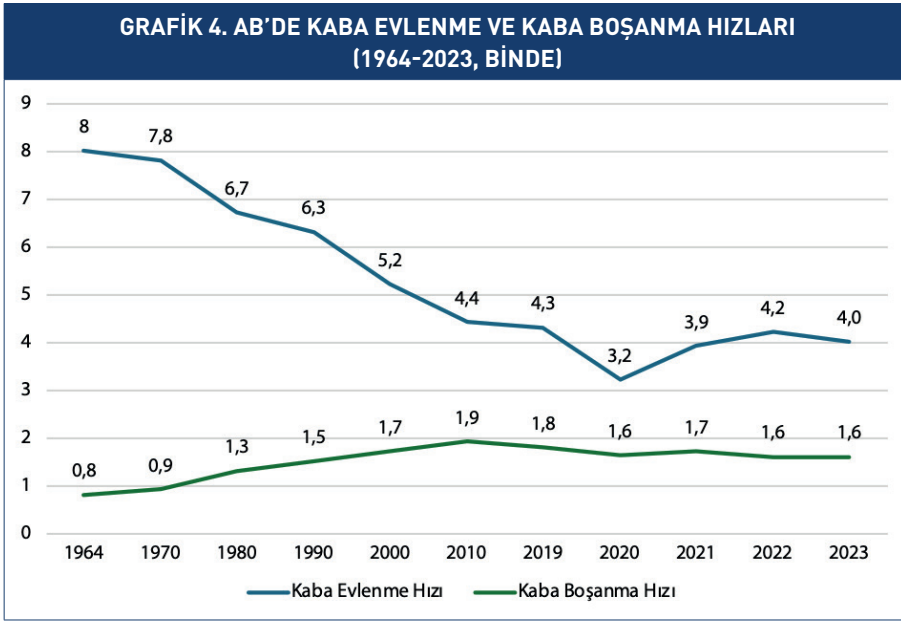
7 Ömer Şükrü Yusufoglu, “Nedenleri ve Sonuçları Açısından Gri Boşanma Olgusu”, *İçtimaiyat*, Aile Özel Sayısı (2025): 429-447.

8 Brown ve Lin, “The Graying of Divorce”, 1710-1720; Jake Hays, “8 Facts about Divorce in the United States”, Pew Research Center, 16 Ekim 2025, erişim 15 Mayıs 2026, <https://www.pewresearch.org/short-reads/2025/10/16/8-facts-about-divorce-in-the-united-states>.

AB ÜLKELERİNDE GRİ BOŞANMA

AB üyesi ülkelerde de tarihsel süreç içerisinde genel eğilim evliliklerin azalması ve boşanmaların artıp durağanlaşması şeklindedir.

AB'ye üye ülkelerde 1964'ten 2023'e kadar kaba evlenme hızı yarı yarıya azalarak binde 8'den binde 4 seviyesine gerilemiştir. Buna karşın kaba boşanma hızı 1964'te binde 0,80 iken yıllar içerisinde kademeli bir artış göstererek 2010'da binde 1,90 ile zirve noktasına ulaşmıştır. Son yıllarda ise boşanma hızı hafif bir düşüşle binde 1,60 seviyelerinde dengelenme eğilimine girmiştir. Özellikle 2020'de küresel salgının etkisiyle her iki oranda da ani ve keskin bir düşüş yaşanmış, takip eden yıllarda oranlar kısmen toparlanarak eski trendlerine yakın seyretmiştir (Grafik 4).

Kaynak: "Marriage and Divorce Statistics", eurostat, 20 Mart 2025, erişim 27 Şubat 2026, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Marriage_and_divorce_statistics.

AB'de gri boşanma eğilimlerinde de artış görülmektedir. Toplam boşanmalar içindeki gri boşanma oranı yüzde 40'lara kadar yaklaşmıştır.⁹

1990'lardan günümüze tüm Avrupa ülkelerinde 50 ve üzeri yaşa sahip olanların boşanmalarının toplam boşanmalar içindeki payında çok ciddi bir artış yaşanmıştır. Letonya ve İsveç hem günümüzdeki gri boşanma paylarında (sırasıyla yüzde 39 ve yüzde 38) hem de genel kaba boşanma oranlarında (binde 2,8 ve binde 2,1) en yüksek değerlerle başı çekmektedir. Buna karşılık İtalya geleneksel aile yapısı ve Katoliklik mezhebinin etkisiyle olsa gerek yüzde 18'lik gri boşanma

⁹ "Divorce Indicators", eurostat, 10 Nisan 2026, erişim 21 Haziran 2026, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_ndivind__custom_20444182/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=157b6459-5dda-4d64-9265-36e8cd-0d1827&c=1773070352000.

payı ve binde 1,2'lik kaba boşanma oranıyla yaşlılıkta boşanma riskinin en düşük olduğu ülke olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca genel bir kıyaslama yapıldığında Avrupa genelinde yeniden evlenen bireylerin ilk evliliğini sürdürenlere kıyasla 2,5 kat daha fazla boşanma riski taşıdığı görülmektedir (Tablo 2).

TABLO 2. AVRUPA BÖLGESİNDE GRİ BOŞANMA ORANLARI (1990-2024)				
Bölge/Ülke	1990'larda Tüm Boşanmalar İçindeki Pay (Yüzde)	Günümüzde Tüm Boşanmalar İçindeki Pay (Yüzde)	Görelî Gri Boşanma Riski/ Eğilimi	Genel Kaba Boşanma Oranı (2024, Binde)
AB (Ortalama)	10	36	Ortalamanın üzerinde tırmanış eğiliminde	1,6
Almanya	12	34	Fransa'ya kıyasla istatistiksel olarak yüksek risk	1,7
Avusturya	11,5	33	Fransa'ya kıyasla anlamlı derecede yüksek risk	1,6
İsveç	14	38	Kuzey Avrupa'da en yüksek geç yaş boşanma trendi	2,1
Fransa	10	32	Referans kategori/Kararlı artış	1,5
Hollanda	9	30	Fransa ile benzer kararlı/orta seviye risk	1,7
İtalya	4	18	Geleneksel aile yapısı nedeniyle belirgin düşük risk	1,2
Letonya	15	39	En yüksek genel boşanma oranına sahip	2,8
Litvanya	13	37	Yüksek genel boşanma ve yaşlılık riski	2,5
Avrupa Genelî Karşılaştırma	Yeniden evlenenlerde risk 2,5 kat daha fazla			

Kaynak: "Marriage and Divorce Statistics"; "Crude Divorce Rate", eurostat, 20 Mart 2026, erişim 28 Haziran 2026, <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/TPS00216>; Cecilia Tomassini, Francesco Acciai ve Daniele Vignoli, "Grey Divorces" in Europe: Trends and Correlates", European Population Conference (EPC), erişim 21 Haziran 2026, <https://epc2020.eaps.nl/uploads/200454>.

Avrupa genelinde yaşlı nüfus arasındaki boşanma oranları son yıllarda kayda değer bir artış sergilerken gri boşanma dinamikleri ülkelerin yasal geçmişleri ve sosyoekonomik yapılarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin boşanmanın köklü bir geçmişe sahip olduğu Hollanda'da yaşlı erkeklerin boşanma oranı 1975-2011 arasında 7 kat artarken boşanmanın daha geç yasallaştığı İtalya'da kadınlarda 5 ve erkeklerde ise 2 katlık bir artış gözlenmiştir. Ülke bazlı olasılıklarda Avusturya (yüzde 1,4), İsviçre (yüzde 1,3) ve Estonya (yüzde 1,3) yüksek risk grubunda başı çekerken İtalya (yüzde 0,4) ise Avrupa'da gri boşanma ihtimalinin en düşük olduğu ülke olarak öne çıkmaktadır. Depresyonun ve özellikle kadınların ciddi bir hastalığa yakalanmasının boşanma riskini anlamlı ölçüde artırdığı saptanırken yüksek hanehalkı serveti ve refahın en üst üçte birlik diliminde yer alma hali koruyucu bir faktör olarak işlev görmektedir. Eğitimin etkisi ise bölgesel olarak

değişmekte; Güney Avrupa, Hollanda ve Belçika'da yükseköğrenim görmüş bireylerde boşanma ihtimali artarken Çekya'da ise eğitim düzeyi arttıkça bu ihtimalin azaldığı görülmektedir.¹⁰

Avrupa genelindeki aile yapısının dönüşümü kaba boşanma hızları üzerinden incelendiğinde 1964'te binde 0,8 olan AB ortalamasının doğrusal bir tırmanışla 2010'da binde 1,9'luk tepe noktasına ulaştığı ve evliliğin kurumsal bağlamında radikal bir kırılma yaşandığı görülmektedir. Bölgesel dinamikler açısından Baltık coğrafyası (özellikle Estonya ve Letonya) tarihsel süreçte binde 4 ile 5 bandına ulaşan oranlarıyla yüksek ayrılma eğiliminde öncü bir profil çizerken İtalya, İspanya ve Yunanistan gibi Akdeniz ülkeleri ise kültürel ve geleneksel normların koruyucu kalkanı sayesinde uzun süre bu eğilimin oldukça gerisinde kalmıştır. 2019-2024 periyoduna gelindiğinde ise AB genelinde boşanma hızının binde 1,6 seviyesinde yatay bir seyir izlemesi; evlilik yaşının ötelenmesi, genel evlenme oranlarındaki gerileme ve alternatif hanehalkı modellerinin kurumsallaşması (birlikte yaşama vb.) gibi demografik dönüşümlerle açıklanabilir (Tablo 3).

TABLO 3. AVRUPA BÖLGESİNDE KABA BOŞANMA HIZI (1964-2024, BİNDE)												
	1964	1970	1980	1990	2000	2010	2019	2020	2021	2022	2023	2024
AB	0,8	0,9	1,3	1,5	1,7	1,9	1,8	1,6	1,7	1,6	1,6	1,6
Belçika	0,6	0,7	1,5	2,0	2,6	2,7	2,0	1,8	1,9	1,7	1,7	-
Bulgaristan	1,1	1,2	1,5	1,3	1,3	1,5	1,6	1,3	1,5	1,4	1,4	1,3
Çekya	1,5	2,2	2,6	3,1	2,9	2,9	2,3	2,0	2,0	1,9	1,8	1,9
Danimarka	1,4	1,9	2,7	2,7	2,7	2,6	1,8	2,7	2,2	-	-	-
Almanya	1,0	1,3	1,6	1,9	2,4	2,3	1,8	1,7	1,7	-	-	-
Estonya	2,5	3,2	4,1	3,7	3,0	2,2	2,1	1,9	1,9	1,9	1,9	2,1
İrlanda	-	-	-	-	0,7	0,7	-	-	-	-	-	-
Yunanistan	0,4	0,4	0,7	0,6	1,0	1,2	-	-	-	-	1,5	1,5
İspanya	-	-	-	0,6	0,9	2,2	1,9	1,6	1,8	1,7	1,6	1,7
Fransa	-	-	-	-	1,9	2,1	-	-	-	-	-	-
Hırvatistan	1,2	1,2	1,2	1,1	1,0	1,2	1,5	1,3	1,3	1,2	1,1	1,3
İtalya	-	-	0,2	0,5	0,7	0,9	1,4	1,1	1,4	1,4	1,4	1,3
GKRY	0,2	0,2	0,3	0,6	1,7	2,3	2,6	-	-	-	-	-
Letonya	2,3	4,6	5,0	4,0	2,6	2,4	3,1	2,7	2,5	2,9	2,8	2,8
Litvanya	0,9	2,2	3,2	3,4	3,1	3,2	3,1	2,7	2,8	2,6	2,5	2,5
Lüksemburg	0,4	0,6	1,6	2,0	2,4	2,1	3,1	2,3	2,2	1,9	2,0	1,8
Macaristan	1,9	2,2	2,6	2,4	2,3	2,4	1,8	1,5	1,9	1,8	1,8	1,9

¹⁰ Tomassini, Acciai ve Vignoli, “Grey Divorces in Europe”.

Malta	-	-	-	-	-	-	0,7	0,5	0,6	0,9	-	0,9
Hollanda	0,5	0,8	1,8	1,9	2,2	2,0	1,7	1,7	1,5	1,3	1,4	1,4
Avusturya	1,2	1,4	1,8	2,1	2,4	2,1	1,8	1,7	1,6	1,5	1,6	1,6
Polonya	0,7	1,1	1,1	1,1	1,1	1,6	1,7	1,4	1,6	1,6	1,6	1,6
Portekiz	0,1	0,1	0,6	0,9	1,9	2,6	2,0	1,7	1,7	1,8	1,6	1,5
Romanya	1,9	0,4	1,5	1,4	1,4	1,6	1,6	1,2	1,4	1,2	1,2	1,1
Slovenya	1,0	1,1	1,2	0,9	1,1	1,2	1,2	0,8	1,1	1,0	1,0	1,0
Slovakya	0,5	0,8	1,3	1,7	1,7	2,2	1,7	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Finlandiya	1,0	1,3	2,0	2,6	2,7	2,5	2,4	2,4	2,2	2,0	2,1	2,1
İsveç	1,2	1,6	2,4	2,3	2,4	2,5	2,5	2,5	2,3	2,1	2,0	2,1
İzlanda	0,9	1,2	1,9	1,9	1,9	1,8	-	1,9	-	-	-	-
Lihtenştayn	-	-	-	-	3,9	2,4	-	-	-	-	-	-
Norveç	0,7	0,9	1,6	2,4	2,2	2,1	1,9	1,8	-	-	-	-
İsviçre	0,8	1,0	1,7	2,0	1,5	2,8	2,0	1,9	2,0	1,8	1,8	1,8
Bosna Hersek	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-
Karadağ	-	-	-	-	-	0,8	1,4	1,3	1,2	-	-	-
Moldova	-	-	-	-	-	3,2	-	-	-	-	3,9	4,0
Kuzey Makedonya	0,4	0,3	0,5	0,4	0,7	0,8	1,0	0,8	1,0	-	-	-
Gürcistan	-	-	-	-	-	1,1	3,0	2,1	-	-	3,7	3,7
Arnavutluk	0,6	0,8	0,8	0,8	0,7	-	2,1	1,5	1,1	-	-	2,0
Sırbistan	-	-	-	-	-	0,9	1,6	1,3	1,4	1,5	1,5	1,6
Türkiye	-	-	-	-	-	1,6	1,9	1,6	-	2,1	2,0	2,2
Ukrayna	-	-	-	-	-	2,8	3,3	2,9	2,9	-	-	-

Kaynak: "Divorce Indicators".

TÜRKİYE'DE BOŞANMANIN GÖRÜNÜMÜ VE GRİ BOŞANMA ORANLARI

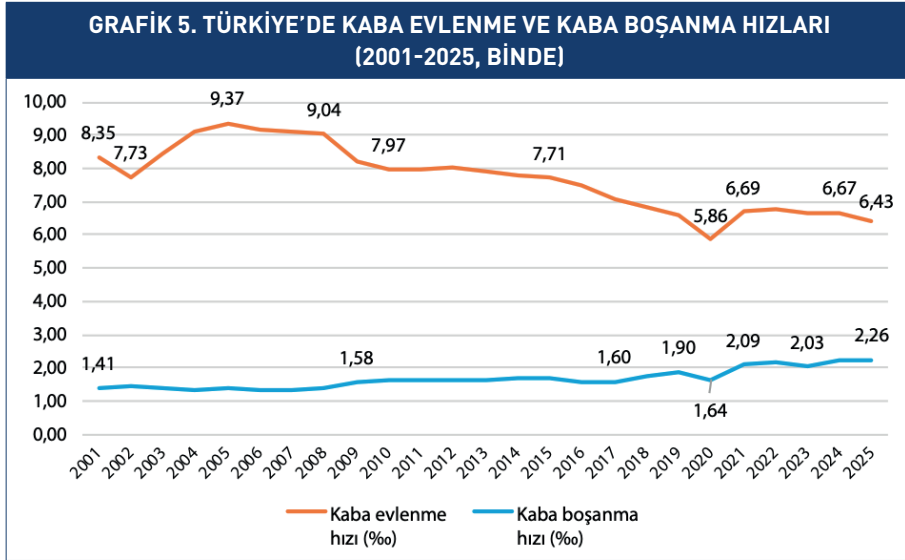
Dünyada olduğu üzere Türkiye'de de 50 ve üzeri yaşa sahip evli çiftlerin ayrılımlarına atfedilen gri boşanma olgusu her geçen yıl artan bir oranda görünürleşmektedir.

Beklenen yaşam sürelerinin uzaması, toplam nüfus içerisinde yaşlı nüfus oranının artması, ileri yaşlarda evlenmelerin çoğalması, alışıldık aile ve hanehalkı yapılarının dönüşümü, birey ve rasyonel odaklı çekirdek aile yapılarının yaygınlığı, kadınların iş gücüne artan katılımıyla elde ettikleri ekonomik bağımsızlık, boşanmaların toplum tarafından normal ve sıradan karşılanıyor oluşu, evliliklerde kişisel tatminin merkeze alınması ve beklentiler karşılanmadığı takdirde evliliklerin feshedilebilir bir sözleşme durumuna dönüşmesiyle birlikte ileri yaşlarda boşanan bireylerin sayısında gözle görülür artışlar söz konusu olmaktadır.

Evliliğin erken dönemlerinde çözilemeyip ileriki yıllara ötelenen sorunlar, evlilik eksenli birlikteliğin sürdürülmesinde başat etken olan çocukların evden ayrılmaları (boş yuva sendromu), emeklilik, değişen sağlık koşulları ve benzeri birçok sebebin neticesinde gri boşanmalar vuku bulmaktadır.

1988'de yürürlüğe giren 3444 sayılı Boşanma Kanunu¹¹ ile Türkiye'de boşanmalar yasal olarak daha kolay hale gelmiştir. Birçok etkenle birlikte bu yasal düzenlemenin boşanma oranlarının artış eğilimine girmesine sebebiyet verdiği düşünülebilir. Türkiye'de evlilikler yıllar içerisinde düşüş eğiliminde olsa da dünyadaki birçok ülkeye göre yüksek denilebilecek hızda (2025: binde 6,43) gerçekleşirken buna karşılık boşanmalar giderek artmaktadır. Bu bağlamda kaba boşanma hızı 2001'de binde 1,41 iken bu sayı 2025 itibarıyla binde 2,26'ya yükselmiştir.¹²

Türkiye'de 2001-2025 arasında kaba evlenme hızı genel olarak aşağı yönlü bir eğilim izlerken kaba boşanma hızı ise kademeli olarak artış göstermiştir. 2001'de binde 8,35 olan kaba evlenme hızı 2025'te binde 6,43'e gerilemiş; buna karşılık kaba boşanma hızı aynı dönemde binde 1,41'den binde 2,26 seviyesine yükselmiştir. Grafik genelinde 2020'deki küresel salgın döneminde evlenme ve boşanma hızlarında ani düşüşler göze çarpsa da sonraki yıllarda evlenme oranları durağanlaşmış ve hatta her geçen yıl azalmış; boşanma oranları ise artış eğilimini sürdürerek zirve noktalarına ulaşmıştır (Grafik 5).

Kaynak: "Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2025".

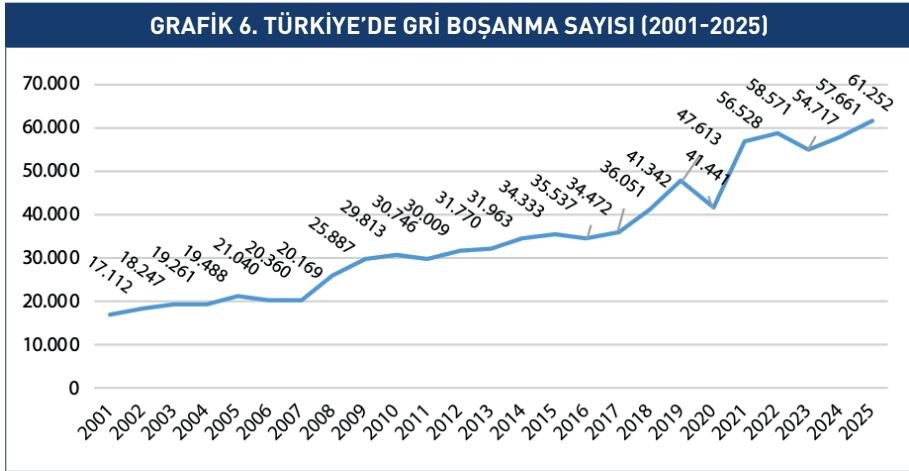
11 3444 sayılı Kanun, eski 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nde önemli değişiklikler yapan ve 1988'de yürürlüğe giren bir reform kanunudur. Boşanma hukukundaki en temel yeniliği, boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek eşin kusuru daha ağır olmamak şartıyla süresiz yoksulluk nafakası talep edebilmesine yasal zemin hazırlamasıdır. Ancak Anayasa Mahkemesi, Türk Medeni Kanunu'nun 175. maddesinde yer alan yoksulluk nafakasının "süresiz olarak" ödenmesine ilişkin düzenlemeyi 4 Haziran 2026'da oy çokluğuyla iptal etmiştir.

12 "Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2025", TÜİK, 24 Şubat 2026, erişim 23 Haziran 2026, <https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/58165/metadata>.

Gri boşanma olarak adlandırılan 50 ve üzeri yaşa sahip evli çiftlerin ayrılımları ise 2001-2025 arasında yaklaşık 2,58 kat artış göstermiştir (Grafik 6).

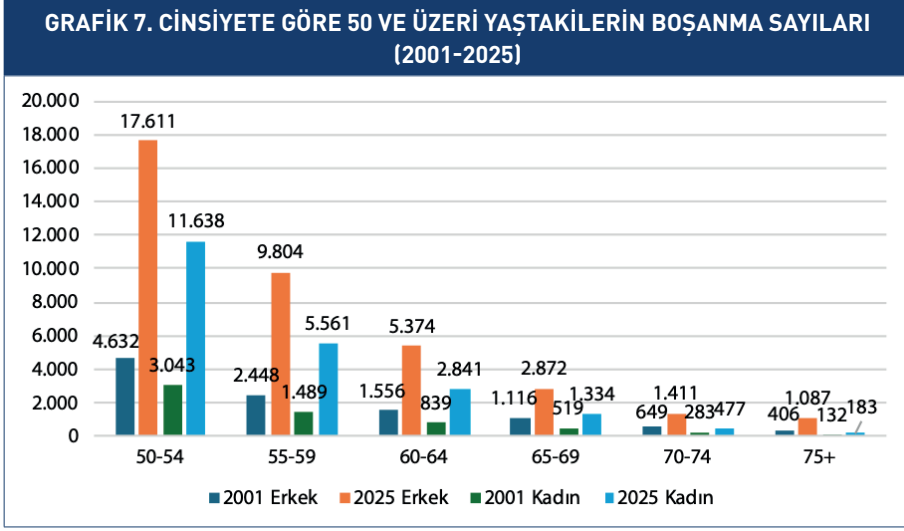
TÜİK Evlenme ve Boşanma İstatistikleri'ne (2025) göre 2025'te boşanan bireylerin yüzde 15,5'i 50 yaş ve üzerindedir. 2001'de 50 ve üzeri yaşa sahip olan kadınlar toplam boşanmaların yüzde 6,8'ini ve erkekler yüzde 11,7'sini oluşturmaktayken 2024'te bu oranlar kadınlarda yüzde 10,8'e ve erkeklerde ise yüzde 18,9'a çıkmıştır.

Grafik 6'da görüldüğü üzere 2001'de gri boşanma sayısı 17 bin 112 iken 2025'te yaklaşık 2,58 kat artarak 61 bin 252'ye erişmiştir. Böylelikle gri boşanma sayılarında genel olarak yüzde 250'yi aşan bir artış söz konusu olmuş ve toplam boşanma hızlarından bağımsız bir biçimde ileri yaşta evlilik sonlandırma eğilimi radikal bir ivme kazanmıştır.

Kaynak: "Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2025".

Gri boşanmalara cinsiyet açısından bakıldığında erkeklerin sayısı kadınlara göre çok fazladır. Ancak her iki cinsiyette de tarihi süreç içerisinde artış hızları birbirine yakın seyretmektedir. Bu oran erkeklerde yüzde 253'ü, kadınlarda ise yüzde 249'u aşmaktadır. Erkeklerin kadınlara göre sayıca daha fazla boşanmaları yeniden evlenme eğilimlerine dikkat çekmektedir. 50 ve üzeri yaşa sahip erkeklerin ikinci evliliklerini 50 yaş altı kadınlarla gerçekleştiriyor olmaları da gri boşanma yaşayan erkeklerin sayısını süreç içerisinde artırmaktadır.

Kaynak: "Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2025".

Tablo 4'te de görülebildiği üzere eşin önceki medeni durumu bazlı evlenme verilerine göre 65 yaş ve üzerinde daha önce boşanmış olup yeniden evlenen erkek sayısı, kadın sayısının yaklaşık 3,5 katıdır. Bu durum gri boşanma olgusunun demografik sonucuyla birlikte erkekler için yeni bir başlangıç, kadınlar için ise çoğunlukla yalnız yaşlanma veya farklı sosyal destek mekanizmalarına yönelmeyle sonuçlandığını göstermektedir.

TABLO 4. TÜRKİYE'DE YAŞ GRUBU VE EVLENDİĞİ KİŞİNİN ÖNCEKİ MEDENİ DURUMUNA GÖRE EVLENENLER (2025)						
Eşin Önceki Medeni Durumu						
Yaş Grubu	Cinsiyet	Toplam	Hiç Evlenmedi	Eşi Öldü	Boşandı	Bilinmeyen
Toplam	Erkek	552.237	438.111	3.973	81.502	28.651
	Kadın	552.237	453.845	9.270	83.767	5.355
50- 54	Erkek	11.106	1.631	415	7.201	1.859
	Kadın	8.570	738	1.815	5.909	108
55- 59	Erkek	7.174	840	387	4.566	1.381
	Kadın	4.529	246	1.221	3.007	55
60- 64	Erkek	5.403	538	403	3.324	1.138
	Kadın	2.727	93	893	1.722	19
65- 69	Erkek	3.617	334	340	2.083	860
	Kadın	1.295	27	441	813	14
70- 74	Erkek	2.023	176	277	1.056	514
	Kadın	504	18	166	316	4
75+	Erkek	1.564	183	237	775	369
	Kadın	220	4	79	135	2

Kaynak: "Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2025".

Gri boşanmalara yaş grupları açısından bakıldığında 50-54 ve 55-59 yaş gruplarında yoğunlaşma olduğu görülmektedir. Ancak yaş ilerledikçe gri boşanma artış hızları da azalmaktadır. İleri yaşlarda boşanma eğilimlerinde cinsiyet temelli ayrışmada belirleyici unsur sosyoekonomik güvence arayışı ve yalnız kalma kaygısı olmaktadır. Bu bağlamda kadınlar evliliği her şeye rağmen sürdürme eğiliminde olmakta iken erkekler ise yaşam kalitesi ya da bakım ekseninde kadınlardan farklılaşabilmektedir.

Ayrıca Türkiye’de her il ya da bölge boşanmayı benzer oranlarda tecrübe etmemektedir. Bu bağlamda gri boşanmalar sosyokültürel yapı ve mekan bakımından farklılık göstermektedir. Bireyselleşme, kentleşme ve hatta büyükşehirleşmenin çok daha baskın olduğu İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya ve Bursa gibi illerde gri boşanma sayıları en yüksek durumdadır.

Bu şehirlerde Türkiye geneline kıyasla doğurganlık oranlarının düşük olması, evliliğin toplumsal baskılardan daha bağımsız şekilde değerlendirilmesi gri boşanmaların artmasına sebebiyet verebilmektedir. Bu duruma örnek olması bakımından toplam boşanmalar içerisinde gri boşanmaların oranı İzmir’de erkeklerde yüzde 21,72 ve kadınlarda yüzde 13,14 olurken Antalya’da ise erkeklerde yüzde 20,69 ve kadınlarda yüzde 11,45 seviyesindedir.

Türkiye’nin doğu ve güneydoğu bölgelerinde ise toplumsal yapının, dini ilke ve bağlılıkların çerçevesinde Hakkari, Ardahan, Bayburt, Gümüşhane ve Muş gibi illerde gri boşanmalar daha düşük oranlardadır. Bu özellikleri bakımından aslen bu illerden olup büyükşehirlerde hayatını devam ettiren ve gri boşanma sürecine girmiş olanları da akılda tutmakla birlikte bu bölgelerde yüksek sayıda çocuk sahipliği ve boşanmanın toplumsal kabulünün zorluğu gibi etkenler nedeniyle gri boşanma görünür olmamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yaşamakta olan hızlı demografik dönüşüm, yaşlı nüfusun oran bakımından artışı ve doğurganlığın istenilen seviyelerde seyretmiyor oluşu gibi faktörler gri boşanma olgusunu hem gelişmiş ülkelerde hem de Türkiye’de nadir rastlanan bir durum olmaktan çıkarak geleceğin en önemli sosyal politika gündemlerinden biri haline getirmiştir.

50 ve üzeri yaşa sahip evli çiftlerin boşanmasına atfedilen gri boşanma olgusu dünyada ve Türkiye’de istisnai bir hal olmaktan çıkıp yapısal bir biçimde görünürlük arz eden demografik bir soruna dönüşmüştür. Beklenen hayat süresinin her geçen yıl uzaması, kadınların önceki nesillere kıyasla başta emeklilik gelirleri olmak üzere ekonomik bağımsızlıklarının artması, çocukların evden ayrılmalarıyla ortaya çıkan “boş yuva” (*empty nest*) sendromu ve genel olarak boşanmalara –hususiyetle gri boşanmalara– yönelik toplumsal damgalamanın azalması, boşan-

maların sıradan ve olağan hale gelmesi her geçen yıl artan gri boşanma oranlarını besleyen sosyokültürel faktörler olarak sıralanabilir.

Gri boşanma hususunda bu gerçekler dikkate alınarak belli hamlelerin gerçekleştirilmesi mümkündür:

- Boş yuva sendromu yaşayan ailelere psikososyal destek verilebilir. Zira çocukların evden ayrılması sonrasında eşlerin yalnız kalması, uzun yıllardır er-telenen evlilik sorunlarının görünür hale gelmesine neden olabilmektedir. Ayrıca bu bağlamda yalnız yaşama durumunda kalan ve kısıtlı imkanlarla geçinen yaşlı bireylere yönelik kira yardımları ve sosyal konut projelerinin sayısı da artırılabilir.
- Orta yaş ve ileri yaş çiftlerine yönelik özel aile destek programları oluşturulmalıdır. Zira mevcut aile politikaları çoğunlukla genç çiftlere odaklanmaktadır. Oysa çocukların evden ayrılması, emeklilik, sağlık sorunları ve rol değişimleri gibi süreçler özellikle 50 yaş sonrası evliliklerde yeni kriz alanları oluşturmaktadır. Bu nedenle orta yaşlı ve yaşlı çiftlere yönelik yeni stratejiler geliştirilmelidir.
- Emeklilik dönemine uyum programları yaygınlaştırılmalıdır. Zira emeklilik de gri boşanmayı tetikleyen önemli kırılma noktalarından biri olabilmektedir. Emeklilikle birlikte günlük yaşam düzeni, gelir seviyesi ve eşler arasındaki etkileşim değişmektedir. Bu nedenle emeklilik öncesinde çiftlere yönelik psikososyal uyum eğitimleri ve danışmanlık hizmetleri önem arz etmektedir.
- Kadınların boşanma sonrası ekonomik kırılganlığını azaltacak sosyal politikalar geliştirilmelidir. Zira gri boşanma kadınlar üzerinde ekonomik açıdan çok daha ağır sonuçlar doğurabilmektedir. İleri yaşta boşanan kadınların gelir kaybını azaltmak amacıyla sosyal yardım mekanizmaları güçlendirilmeli, mesleki eğitimler ve istihdam destekleri geliştirilmelidir.
- Bölgesel farklılıklar dikkate alınarak yerel aile politikaları geliştirilmelidir. Zira gri boşanmalar özellikle İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya ve Bursa gibi büyükşehirlerde daha yaygın görülebilmektedir. Bu nedenle aile politikaları tek tip olmamalı; büyükşehirlerin sosyoekonomik ve kültürel özelliklerine uygun yerel destek programları hazırlanmalıdır.
- En nihayetinde gri boşanmaya ilişkin ulusal veri üretimi ve akademik araştırmalar artırılmalıdır ki mesele daha derinlemesine incelenmiş olabilsin. Zira Türkiye'de gri boşanmaya ilişkin çalışmalar henüz sınırlıdır. Yaş grubu, eğitim düzeyi, gelir, sağlık durumu ve bölgesel farklılıkları içeren ayrıntılı veri setlerinin oluşturulması, gelecekte geliştirilecek aile politikalarının daha güçlü bir şekilde bilimsel temellere dayanmasını sağlayacaktır.

CENK BEYAZ

Lisans öğrenimini Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) Kamu Yönetimi Bölümü'nde (2010) yüksek lisans öğrenimini ise Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde (2013) tamamladı. Yine aynı bölümden 2019'da doktora derecesini alan Beyaz, 2013-2020 arasında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İİBF Sosyal Hizmet Bölümü'nde öğretim görevlisi, 2020-2021 arasında ise Karadeniz Teknik Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde doktor öğretim üyesi olarak çalıştı. 2011-2012 arasında Erasmus Öğrenim Hareketliliği Programı kapsamında Hollanda'da Groningen Üniversitesi Sosyal ve Davranış Bilimleri Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde ve 2014'te Uluslararası Yaz Okulu Programı çerçevesinde Almanya'da Heidelberg Üniversitesi'nde Uluslararası Alman Dili ve Kültürü Okulu'nda öğrenim gördü. Halihazırda İstanbul Medeniyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. SETA Toplum ve Medya Direktörlüğü'nde araştırmacı olarak çalışmalarını sürdüren Beyaz; göç, demografi, kırsal alan, etnografi, bilimsel araştırma teknikleri ve nitel araştırmalar gibi konularda dersler vermekte ve araştırmalar yürütmektedir.

BEYZA EKİCİ

2024'te Sakarya Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun olmuştur. Lisans eğitimi sürecinde TÜBİTAK 2209-A projesinin yürütücülüğünü yaparak araştırma, veri toplama, analiz ve raporlama çalışmalarında aktif rol almıştır. Üniversite yıllarında çeşitli öğrenci topluluklarında görev almıştır. Halihazırda Marmara Üniversitesi Küresel Şehirler ve İstanbul Araştırmaları yüksek lisans programında eğitimine devam etmektedir. Kent sosyolojisi ve dezavantajlı gruplar başlıca çalışma alanlarıdır. 2024'te stajyer olarak başladığı SETA'daki kariyerini Toplum ve Medya Direktörlüğü'nde araştırma asistanı olarak sürdürmektedir.

Güncel Eğilimleriyle Dünyada ve Türkiye’de Gri Boşanma

Cenk Beyaz, Beyza Ekici

L Aile kurumu, toplumsal yapının en temel unsurlarından biri olmakla birlikte demografik, ekonomik ve kültürel dinamiklerin değişiminden doğrudan etkilenmektedir. Son yıllarda dikkat çeken gelişmelerden biri ise uzun süreli evliliklerin ileri yaşlarda sona ermesi olarak tanımlanan, 50 yaş ve üzerindeki bireylerin boşanmasını belirtmek için kullanılan “gri boşanma” olgusunun giderek yaygınlaşmasıdır. Yaşam süresinin uzaması, bireyselleşmenin güçlenmesi, kadınların ekonomik bağımsızlığının artması, emeklilik dönemi, çocukların evden ayrılması ve evlilikten beklentilerin değişmesi gibi birçok faktör 50 yaş ve üzerindeki bireylerin boşanma eğilimlerini artırmaktadır.

Bu analiz, gri boşanmayı yalnızca hukuki bir süreç olarak değil ekonomik, psikolojik, demografik ve sosyolojik boyutlarıyla ele alan kapsamlı bir değerlendirme sunmaktadır. Türkiye’deki güncel istatistikler, uluslararası karşılaştırmalar ve akademik literatür ışığında gri boşanmanın nedenleri, sonuçları ve toplumsal etkileri ortaya konmaktadır. 2025 “Aile Yılı” ve 2026-2035 “Aile ve Nüfus 10 Yılı” vizyonunun tam eşiğinde dijitalleşen ve bireyselleşen dünyanın en hassas toplumsal risklerinden birine ayna tutulmaktadır. Gri boşanma yalnızca hukuki bir feshin değil değişen insan doğasının, uzayan hayatların ve modern zamanlarda yeniden tanımlanan evlilik akitlerinin kaçınılmaz toplumsal bir görünümünü teşkil etmektedir. Boşanmanın özellikle ileri yaştaki kadınlar üzerinde meydana getirdiği kronik ekonomik yoksulluk riskini ve yalnız yaşlanma gerçeğini gözler önüne seren bu analizde gri boşanma algısına karşı aileyi koruyacak öneriler bulacaksınız.

ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • BERLİN • BRÜKSEL

www.setav.org